

mi rečmi omenil: „Pri preiskavi neke praške pisarne se je dognalo, da sta bila dunajska zavarovalna družba Phönix in njen ravnatelj dr. Berliner v zvezi s vtihotapljanjem zadolžne vojnega posojila v velikanskih množicah iz tujine na Češko. Drugi glavni agitator je bil gospod Hauptmann. Prvi je doma iz Lvova, drugi pa iz Bukovine. V pisarnah teh dveh gospodov smo zaplenili spise, ki so vsebovali propagandistične članke za polno izplačilo vojnega posojila ter so izhajali v različnih nemških in čeških časopisih. Našli smo tudi koncepte državnoborniških govorov itd. S tem je dokazano, da so tuji, ki so se več mesecev zadrževali v Pragi, pisali redno agitacijske članke za nemške in češke časnike, izmed katerih jim je žalilob veliko nasledilo.“ Potem je našel minister, koliko so dobili časniki za tako propagando in navedel je večje število časnikov, ki so bili plačani od Phönixa in so stali v njegovi službi. Dalje je ugotovil minister, da sta zamogla Berliner in Hauptmann samo na ta način pravočasno izdelati izpreminjevalne predloge k vladnemu zakonskemu načrtu in hitro razviti agitacijo, da sta dobivala na razpolago prepise zakonskih načrtov, še preden so bili predloženi zbornici...

Tusar je torej povedal, da so agitacijo za vojno posojilo na Češkem razvili tuji, poljski Judje, načelniki ogromnih kapitalističnih podjetij, ti ljudje so izdelovali na debelo časnikarske članke, podkupovali tiste, da so jih sprejemali, podkupovali poslance, da so govorili njim v prid in jim kar sestavljali govore, podkupovali tudi visoke uradnike od ministrstva, da so jim izdajali vladne načrte. Pri nas se take preiskave niso izvršile, toda če bi se bile, ne vem, ako bi ne odkrile, da stoji tudi pri nas v ozadju za to agitacijo mednarodni kapitalizem.

Vprašanje ureditve vojnih posojil se mora načeti, toda na način, kakov hočejo kapitalisti, se ne more in se ne bo uredilo nikdar. Nemogoče in krivično bi bilo, da bi država prevzela kar na splošno vsa vojna posojila. Država ne seje in ne žanje, živi samo od davkov svojih državljanov. Morala bi torej naložiti ljudstvu toliko novih davkov, kolikor znašajo vojna posojila in še nekaj več, ker bi ureditev tudi nekaj veljala. Revna služkinja, ki služi v mestu in hoče pisati pismo materi, bi morala s povišano prisotbino za znamko pomagati za plačevanje vojnega posojila, katero je dala kapitalistična banka! Reven službenec, plačevati bi moral s še večjo draginjo živil, kar bi dala vlada vojnemu dobičkarju v odplačilo vojnega posojila. Narodno zaveden človek, ki se je boril v jugoslovanski legiji, trpel neizmerno škodo na premoženju, a ni dal ničesar za vojno posojilo,

bi moral plačevati za človeka, ki je sedel doma, delal vojne dobičke in jih nalagal v vojno posojilo.

Ce hočemo zadevo vojnega posojila urediti pravično, jo moramo razdeliti v več skupin:

1. Podpisal je bogataš, ki si je v vojni pridobil denarja in ni vedel, kam bi ga naložil bolj plodonosno.
2. Podpisal je spekulant, ki se je hotel s tem prikupiti vladni in njenim organom, da zadobi različne ugodnosti in predprave: oproščenje vojašine, dobavo za vojsko, odlikovanje itd.
3. Podpisal je naš narodni sovražnik iz samega srca zoper nas, da stem podpira vojsko zoper Slovence.
4. Podpisal je revna dekla in star užitkar nič drugega misleč, kakor kje bo od svojega težko priskrbljenega denarja dobival večje obresti.
5. Podpisal je marsikdo, ki je naroden s celo dušo, samo da se obvaruje šikan, sitnosti in zamere, ter zagotovi mirno življenje.
6. Podpisal je sodnija za mladoletne varovance, razne oblasti za različne zavode in društva.
7. Podpisali so različni župani za občine, župniki za cerkvene urade, različne druge korporacije pod svojimi načelniki.

Toliko se je govorilo, kričalo, prigovarjalo, da je človek, ki je stal popolnoma sam, izgubil razsodek in ga je tok valov potegnil za sabo.

Vse take različne načine in vplive je treba upoštevati in temu primerno urediti zadevo. Država gotovo ni dolžna povrniti posojila, ki je bilo dano proti nji, da se Avstrija lažje bojuje zoper nas. Isto tako je pa tudi gotovo, da more država nekaj storiti za one, katerim je bilo vzeto premoženje po sili in ne hote in za one reveže, ki bi prišli, ako izgube posojilo, v strašno nesrečo in to brez svoje osebne krivde. Dolžna je tudi skrbeti, da ne propadejo zavodi in korporacije (društva), katerim je premoženje v toliki meri naloženo v vojno posojilo, da bi prišel obstanek v nevarnost, ako izgube vse.

Stvar je treba vzeti za vsacega posebej, a ne splošno. Spekulant, vojni dobičkarji, kapitalisti, naj izgube vse. Kdor je dal iz sovraštva proti nam, se mu ne dela krivica. Revna, zapeljana dekla, sirota kateri je sodnija naložila premoženje, društvo, kateremu je bilo vzeto po sili, dobrodelen zavod, ki bi drugače moral propasti, pa morajo dobiti podporo in možnost obstanka. Ne splošno, kot hočejo kapitalisti ampak po slučajih rešimo zadevo, a lotiti se je je treba, ker je pereča in nujna.

sivno volilno pravico vseh stanov (da smejo tudi voljeni biti), vendar bo z ozirom na dogodke ob Jadranu glasoval za vlado. Ko je šlo za zaupnico sedanje vlade, so se odstranili demokratični ministri in tudi večina demokratičnih poslancev. Pri glasovanju za zaupnico vlade je glasovalo 64 poslancev za vlado, 68 pa proti. Vsa ta nezaušnice je podal Vesničev kabinet ostavko, katero je regent sprejel. Regent bo na predlog predsednika narodnega predstavništva še menda enkrat poveril sestavo nove koncentracijske vlade Vesniču. Ali bo Vesnič to nalogo sprejel, je drugo vprašanje. Na vsak način imamo v Beogradu zopetno vladno krizo, ki bo trajala do sestave nove vlade. Za dobo vladne krize je odgodeno tudi narodno predstavništvo.

Italija.

Italija doživlja dan na dan nove štrajke. Po sklepu mirovne konference dobi Italija kot nadomestilo za svoje v vojni poškodovano trgovsko brodogradništvo vse bivše avstro-ogrske trgovske ladje, katerih vrednost se bo odpisala od obnovitvene svote. Boji med Italijani in Albanci so še vedno v teku in na dnevnem redu.

Konferenca v Spa-1.

Konferenca v Spa (Belgija), ki se je začela z ureditvijo vojaških razmer Nemčije in določila, koliko mora dobaviti Nemčija mesečno zaveznikom premoga, se je razšla.

Poljska.

Poljakom se godi presneto slabo. Da se rešijo pred boljševiško vojaško povodnjo, so prosili entento, da ona zastavi svoj vpliv, da nehajo sovjetske čete s svojim prodiranjem po Poljskem. Ententa je bila pripravljena za posredovanje pod gotovimi pogoji, a je Rusija odklonila vsako vmešavanje zaveznikov v poljsko-ruske razmere. Rusija bo sklenila sama s Poljaki mir, a Poljaki morajo prositi zanj. Novejša poročila sporočajo tudi, da zahteva Ljening za Poljsko sovjetsko vlado, in le edino s tako vlado se bo pogajal za mir.

Madžarska.

Na Madžarskem imajo novo vlado, katere predsednik je grof Teleky.

Rusija.

Boljševiške čete so prekorčile romunsko mejo in se razlivajo po Besarabiji.

Kmetska zveza.

Naznanila.

Shodi Slov. Kmetske zveze se vršijo: v nedeljo, dne 25. julija, po rani službi božji pri Mali Nedelji pod župnijskim kozolcem, govori: posestnik Tone Slavič in urednik M. Krajnc. — Dne 8. avgusta po službi božji v Marija Reki,

govori tajnik Franjo Zebot iz Maribora. — Pri Sv. Juriju ob Pesnici po sv. maši, govori Juvan iz Maribora. Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju po rani sv. maši. Govori urednik M. Krajnc.

Jugoslov. Kmetska zveza

se sklicuje ob priliki I. slovenskega orlovskega tabora v Mariboru in sicer za ponedeljek.

Dnevni red:

1. Politični položaj, poročila minister dr. Antom Korošec.
2. Gospodarska organizacija temelj našemu političnemu delu, poročila posestnik Alojzij Supančič iz Jarenine.
3. Priprave na občinske in državnoborske volitve, poročila urednik Marko Krajnc.
4. Naše dolžnosti do stranke, poročila župan Davorin Krajnc iz Vel. Pirešice.
5. Organizacija naše stranke, poročila dr. Kurovec in Fr. Zebot.

Zborovanje se vrši v beli dvorani Oficirskega doma (Kazino) na Slomškovem trgu. Začetek ob 9. uri. Učelnost vsake krajeve organizacije KZ je, da pošlje na zborovanje enega ali več zaupnikov. Posebno pozivamo naše somišljenike iz mariborskega okrožja, da se v velikem številu udeležijo zborovanja, na katerem bo govoril naš voditelj dr. Korošec.

Kmetska zveza.

Konjice. Dne 25. julija popoldne po večernicah priredi Katoliško politično društvo v Konjicah v telovadnici deške šole veliko politično zborovanje. Ustanovila se bo ženska politična organizacija za konjiško nadžupnijo. Pridite v obilnem številu.

Poročila.

Guštajn na Koroškem. Pri nas se je vršil 11. t. m. lepo obiskan ustanovni shod Kmetske zveze. O potrebi Kmetske zveze je govoril urednik Marko Krajnc. Izvolil se je krajevni odbor. Sami odločni možje in žene, ki so porok, da se bo Kmetska zveza v Guštajnu tako plodovito razvijala, kot njena sosedna, Kmetska zveza v Prevaljah!

Kmetska zveza. V Prekmurju se živahno giblje Kmetska zveza za Prekmurje in spravila udom že več ugodnosti. Dne 4. julija se je ustanovila tudi za mesto Dolnja Lendava in okolico. Predsednik je župan g. Sever, podnačelnik podžupan Varga, tajnik odvetnik dr. Sabec, blagajnik kaplan Berdeu.

Na Ljubnem v Savinjski dolini je Kmetska zveza pripravila v nedeljo, 18. julija podoben tečaj za zaupnike Kmetske zveze. Prireditelj je dobro uspela. Prostori pri Korošcu so bili kljub neznosni vročini napolnjeni naših zavednih pristašev in somišljenikov Ljubnega, Sv. Frančiška, Rečice, Luč in Solčave. Tečaj je otvoril g. dekan Dekort. Za predsednika je bil izvoljen navdušen naš zaupnik Marko Blekac od Sv. Frančiška. Predavala sta gg. Zebot in Kemperle. Govornika sta v poljudni obliki obdelala vsa najvažnejša vprašanja sedanjega časa. Poslušalci so vsirajali cele štiri ure. Na tečaju so se napravili važni sklepi, ki bodo velikega pomena za organizacijo naše stranke v gornjegrajskem okraju. Iz vseh župnij so tudi izjavili, da se bo ljudstvo v velikem številu udeležilo orlovskega tabora v Mariboru. Na koncu zborovanja so se sprejele te-le resolucije: Protest proti laškemu divjaštvu v Primorju, zahteva po ženski volilni pravici za državni zbor, zahteva avtonomije za Slovenijo, dohodnina se naj začne predpisati še le pri 10.000—12.000 K dohodka, carina za pridelke, ki jih v naši državi ne moremo porabiti se naj zniža oz. opusti itd.

Mladinska organizacija.

Vodstvom Marijinih družb.

Marijine družbe bodo zborovale v soboto dopoldne neposredno za Orlovskim zborovanjem na istem mestu, to je v Slovenski (Götz-ovi) dvorani. Pričetek ob 10. uri dopoldne.

Govori:

Sodni svetnik dr. Matija Lavrenčič: Verski pones.

Jurist Zvonko Dokler: Kongregacija — svet organizacije.

Računski nadsvetnik Avgustin Zajec: Bogoskateleji in Bogonosci (sv. obhajilo).

Popoldne gremo na Slomškov grob (kapela na mestnem pokopališču). Ondi govori medicinec Ivo Peršuh Slomšku v časten spomin.

Zvečer ob 6. uri v frančiškanski cerkvi Matere Milosti pridiga (župn. Gomilšek) in pete litanije. — Ob 9. uri zvečer po končani serenadi se zopet zberemo v cerkvi, odkoder se razvije okoli cerkve in samostanskega vrta rimska procesija. Ker vsi ne bodo mogli dobiti prenočišča, bodo nekateri morali prenočevati v cerkvi, kjer se bo celo noč zvrstoma molilo in peko.

Ker so na razporedu našega zborovanja najbolj potrebni in primerni predmeti, ker bodo govorili tako odlični govorniki, ker so naše družbe potrebne bodrila, in ker bodo na mladeniče in može zelo dobro vplivali lepi zgledi in bodrilne besede takih mož, zato se obračamo do vodstev vseh mladeniških in možkih družb, naj takoj prihodnje nedeljo (ker je že zadnji čas za zglaševanje) še enkrat prav posebno toplo priporočijo vsem družbenikom in jih pozovejo, da naj se udeležijo tabora kar najbolj polnoštevilno!

Politični ogled.

Jugoslavija.

Naše Narodno predstavništvo se je zopet večje v Beogradu k rednemu delovanju. Gospodje poslanci so na dolgo in široko obravnavali žalostne, surove in barbarske nastope Italijanov napram Jugoslovanom. Beograjska vlada je poslala v Rim protest proti nasilju italijanskega vojaštva in nahujskane družali. Naša vlada zahteva tudi povrnitev škod, katero so povzročili italijanski divjaki na našem konzulatu v Trstu. Upati je, da se bo poravnal spor med Italijo in Jugoslavijo mirnim potom. Naša vlada je podvzela vse korake, da čuva in reši čast naše države. Pri vsej pripravljenosti italijanske vlade, da se poravnava cela sporna zadeva mirnim potom, je vendar le opaziti močno gibanje italijanskih čet ob demarkacijski črti. Naša vlada je vrhutega sklenila, da se pritoži radi italijanskega divjaštva vrhovnemu svetu.

Razven z dogodki v zasedenem ozemlju se je pečalo Narodno predstavništvo v zadnjem času z drugim čitanjem volilnega zakona. Pri tej priliki je prišla na dnevni red tudi ženska volilna pravica za državni zbor, za katero se je potegoval najbolj naš Jugoslovanski klub. S tozadevno odločno zahtevo pa je naš klub pogorel, ker so ga pustili v tej zahtevi na cedilu tudi socialisti, ki so se poprej borili za žensko volilno pravico.

Narodno predstavništvo je tudi glasovalo za versalisko mirovno pogodbo.

V Beogradu se obravnava tudi vprašanje preustroja naših pokrajinskih vlad. Tozadevno pa še ni dosežen sporazum, ker zahtevajo preveč naši liberalci.

V Beogradu se bo vršil 1. in 2. avgusta tega leta prvi državni kongres (zborovanje) vseh organiziranih in neorganiziranih kmetovalev iz cele naše kraljevine.

En bataljon mariborskega pešpolka je zasedel 18. t. m. apaško kotlino (desni brag Mure). Upravo v teh krajih prevzamejo naše civilne oblasti. Zasedba teh krajev je tudi v smislu mirovne pogodbe.

Nemci so razdrli iz jeze progo Spilje—Radgona. Do nadaljnjega je ustavljen promet na progi Maribor—Radgona.

Ostavka Vesničevega kabineta in zopetna vladna kriza. V narodnem predstavništvu je bilo pri sejah na dnevnem redu drugo čitanje volilnega zakona. Prišel je na vrsto tudi 15. člen volilnega zakona (t. j. pravica, da bi smeli biti voljeni v državni zbor tudi državni uradniki in učitelji). Ministrski predsednik Vesnič in minister Protič sta izjavila pred parlamentom, da smatrata sprejetje tega 15. člena v istem sprejetju kot je bil odobren pri prvem čitanju za zaupnico sedanje koncentracijske vlade. Naš Jugoslov. klub je izjavil, da je sicer vedno na stališču za pa-